

تدبر در حدیث و سیره معصومین (علیهم السلام) - استاد ضرابی

بسم الله الرحمن الرحيم وصلى الله على محمد وآله الطاهرين

سوم شعبان ۱۴۴۴ مطابق با ۱۴۰۱/۱۲/۵

ميلاد با سرسعدت سرور و سالار شهيدان امام حسين (عليه السلام)

را به پیشگاه پیامبر و اهلبیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) به ویژه ولی عصر و حجت حق امام زمان (عج) و به همه دوستداران و ارادتمندان به مکتب رسالت و ولایت و همه مسلمانان و ستمدیدگان و محرومین جهان تبریک و تهنیت عرض می‌کنم.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَ عَلَى الْأَرْوَاحِ الَّتِي حَلَّتْ بِفِنَائِكَ عَلَيْكَ مِنِّي سَلَامُ اللَّهِ (أَبَدًا) مَا بَقِيَتْ وَ بَقِيَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ وَ لَجَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّي لِزِيَارَتِكُمْ السَّلَامُ عَلَى الْحُسَيْنِ وَ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ عَلَى أَوْلَادِ الْحُسَيْنِ وَ عَلَى أَصْحَابِ الْحُسَيْنِ

چه سایه سار پر از لطف و رحمتی داری	به جمع سایه نشینان عنایتی داری
غبار تربت تو با دم مسیح یکیست	عجب دوی عجیبی چه تربتی داری
در آن جمال علی وار و نور زهرایی	عجب شکوه و جلالی چه هیبتی داری

امام حسین (صلوات الله و سلامه علیه) فرمود: «إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِتَّخَذَ اللَّهُ عَصْمَتَهُ وَ قَوْلَهُ مِرَاتَهُ فَمَرَّةً يَنْظُرُ فِي نَعْتِ الْمُؤْمِنِينَ وَ تَارَةً يَنْظُرُ فِي وَصْفِ الْمُتَجَبِّرِينَ فَهُوَ مِنْهُ فِي لَطَائِفِ وَ مِنْ نَفْسِهِ فِي تَعَارُفٍ وَ مِنْ فِطْنَتِهِ فِي يَقِينٍ وَ مِنْ قُدْسِهِ عَلَى تَمَكِينٍ. -به راستی که مومن خدا را نگهدار خود گرفته و گفتارش را آئینه خود، یک بار در وصف مؤمنان می‌نگرد و بار دیگر در وصف زورگویان، او از این جهت نکته سنج و دقیق است و اندازه و قدر خود را می‌شناسد و از هوش خود به مقام یقین می‌رسد و به پاکی خود استوار است.» (تحف العقول، ص ۲۵۳)

موضوع تدبر:

از نگاه امام حسین (علیه السلام) مؤمنین باید متصف به چه صفاتی باشند؟ رابطه این صفات با یکدیگر چیست؟

پاسخ اجمالی:

مؤمن باید همه چیز را از خدا ببیند، آنچه را خداوند امر فرموده میزان درستی عقاید و اخلاق و اعمال خود بداند، با این میزان همواره صفوف مؤمنین و خصوصیات آنها را از صفات و کردار زورگویان شناسایی کند، در میان این دو صف جایگاه خود را مشاهده کرده، ارزیابی درستی از خود داشته باشد. با درایت و هوشمندی به حقانیت سخن خدا یقین کند، در نتیجه پاکی و سلامت خود را همواره پاس بدارد.

بدان مردم دیده روشنایی	سلامی چو بوی خوش آشنایی
بدان شمع خلوتگه پارسایی	درودی چو نور دل پارسایان
دلم خون شد از غصه ساقی کجایی	نمیبینم از همدمان هیچ بر جای
زهم صحبت بد جدایی جدایی	بیاموزمت کیمیای سعادت

پاسخ تفصیلی:

«ان المؤمن اتخذ الله عصمته» - به راستی که مومن خدا را نگهدار خود گرفته.»:

امام حسین (ع) فرمود: «أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ذِكْرُهُ مَا خَلَقَ الْعِبَادَ إِلَّا لِيَعْرِفُوهُ، فَإِذَا عَرَفُوهُ عَبَدُوهُ فَإِذَا عَبَدُوهُ اسْتَعْنَوْا بِعِبَادَتِهِ عَنْ عِبَادَةِ مَا سِوَاهُ- ای مردم! خداوند بندگان را آفرید تا او را بشناسند، آن گاه که او را شناختند، پرستش کنند و آن گاه که او را پرستیدند، از پرستش غیر او بی نیاز شوند.» (بحار الانوار، ج ۵ ص ۳۱۲ ح ۱)

و فرمود: «مَاذَا وَجَدَ مَنْ فَقَدَكَ وَ مَا الَّذِي فَقَدَ مَنْ وَجَدَكَ؟» پروردگارا! آن که تو را نیافت، چه یافت و آن که تو را یافت، چه از دست داد؟» (بحار الانوار، ج ۹۵ ص ۲۲۶ ح ۳)

امام حسین (ع) فرمود: «پروردگارا! کسی که از محبت خود بهره‌مندش نکردی، زیان کرده است- خَسِرْتُ صَفْقَةً عَبْدٌ لَمْ تَجْعَلْ لَهُ مِنْ حُبِّكَ نَصِيبًا» (بحار الانوار، ج ۹۵ ص ۲۲۶ ح ۳)

حضرت سجاد (ع) می‌فرماید: هنگامی که لشکر دشمن به جانب پدر بزرگوارم عزیمت کردند، ایشان دست به دعا و مناجات برداشت و عرض کرد: «اللَّهُمَّ أَنْتَ تَقْتِي فِي كُلِّ كَرْبٍ وَ رَجَائِي فِي كُلِّ شِدَّةٍ وَ ...- پروردگارا تنها تو در تمام پیش‌آمدهای ناگوار مورد اطمینان من هستی و در هر سختی به تو امید دارم و تو در هر پیش‌آمدی که برای من اتفاق می‌افتد، یار و یاور من می‌باشی و اطمینان من به تو است. بسیاری از اندوه‌هایی که به من رو می‌آورد و قلب را ناتوان می‌کند و راه چاره را مسدود می‌سازد و دوست مرا تنها می‌گذارد و دشمن شمانت می‌نماید، همه را با توجه به تو، بر خود هموار ساختم و به جز تو با دیگری به میان ننهادم و به جز وصول به حضرت تو به دیگری اعتنایی ننمودم و تو درب گشایش را به روی من گشودی و کلید همه نعمت‌ها به دست تو است و تو ملازم هر نیکی، و غایت و منتهای هر میل و رغبت هستی.» (الإرشاد، ج ۲، ص ۹۶)

هر آن کو خاطر مجموع و یار نازنین دارد سعادت همدم او گشت و دولت همنشین دارد
حریم عشق را در که بسی بالاتر از عقل است کسی آن آستان بوسد که جان در آستین دارد

«و قوله مرآته- گفتار خداوندگارش را هدف، میزان و آئینه اعمال خود سازد.»:

دستورات الهی برای اداره زندگی و سعادت انسان در همه امور مورد نیاز اوست؛ امام حسین (ع) فرمود: «وَاللَّهِ مَا خَلَقَ اللَّهُ شَيْئًا إِلَّا وَ قَدْ أَمَرَهُ بِالطَّاعَةِ لَنَا- سوگند به خدا که خداوند هیچ موجودی را نیافرید، مگر آن که او را به اطاعت از ما، امر کرد» (بحار الانوار، ج ۴۴ ص ۱۸۱ ح ۱)

از جمله میزان و الگوها درباره عبادت خداوند در بیان سیدالشهداء (ع) چنین آمده است: «مَنْ عَبَدَ اللَّهَ حَقَّ عِبَادَتِهِ، آتَاهُ اللَّهُ فَوْقَ أَمَانِيهِ وَ كِفَايَتِهِ- هر کس خداوند متعال را با صداقت و خلوص، عبادت و پرستش نماید؛ خدای متعال او را به بهترین آرزوهایش می‌رساند و امور زندگیش را تأمین می‌نماید» (تنبيه الخواطر: ص ۴۲۷)

درباره روزه امام حسین علیه السلام فرمود: «مَنْ صَامَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنْ شَعْبَانَ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ وَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) شَفِيعَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ- هر کسی که سه روز از ماه شعبان را روزه بگیرد؛ بهشت بر او واجب می‌شود و در قیامت نیز پیامبر (ص) شفیع او خواهد بود» (الامالی، ص ۲۳)

در خصوص دعا فرمود: «أَعَجَزَ النَّاسُ مَنْ عَجَزَ عَنِ الدُّعَاءِ». «عاجزترین مردم کسی است که نتواند دعا کند» (بحار الانوار ج ۸۱ ص ۲۵۷)

درباره معاشرت و تعامل با خلق خدا می‌فرماید: «مُجَالَسَةُ أَهْلِ الدَّنَاءَةِ شَرٌّ، وَ مُجَالَسَةُ أَهْلِ الْفُسُقِ رِيَّةٌ- آن کس که همنشینی با اشخاص پست و رذل کند سبب شر و بدبختی او خواهد گشت و نیز همنشینی و مجالست با معصیت‌کاران موجب شک و بدبینی خواهد شد» (بحار الانوار: ج ۷۸، ص ۱۲۲، ح ۵)

و سایر تعالیم الهی که بنده باید برنامه زندگی خود قرار دهد و به تعبیر حضرت (ع) گفتار پروردگارش را آیین اعمال خود سازد؛ و چنانچه در آن انحراف و ناراستی مشاهده نمود به اصلاح خود اقدام کند.

طفیل هستی عشقت آدمی و پری ارادت بنما تا سعادت ببری
بکوش خواجه و از عشق بی نصیب مباش که بنده را نخرد کس به عیب بی هنری
« **فمرة ينظر في نعت المؤمنين وتارة ينظر في وصف المتجبرين فهو منه في لطائف** - یک بار در وصف مؤمنان می نگرد و بار دیگر در وصف زورگویان، او از این جهت نکته سنج و دقیق است (با میزان الهی همواره صفوف مؤمنین و خصوصیات آنها را از صفات و کردار زورگویان و افراد شریر، شناسایی کند. »:

امام حسین (ع) فرمود: « إِنَّ شِيعَتَنَا مَنْ سَلِمَتْ قُلُوبُهُمْ مِنْ كُلِّ غَشٍّ وَ غَلٍّ وَ دَغَلٍ - شیعه ما کسی است که دلش از هرگونه خیانت و نیرنگ و مکرری پاک است » (بحار الانوار، ج ۶۵ ص ۱۵۶ ح ۱۰)
و نیز فرمود: « إِيَّاكَ أَنْ تَكُونَ مِمَّنْ يَخَافُ عَلَى الْعِبَادِ مِنْ ذُنُوبِهِمْ وَيَأْمُرُ الْعُقُوبَةَ مِنْ ذَنْبِهِ - مبادا از کسانی باشی که از گناه دیگران بیمناکند، و از کیفر گناه خود آسوده خاطرنند » (تحف العقول، ص ۲۷۳)
همچنین می فرماید: « لَا تَقُولُوا بِالْإِسْنَتِكُمْ مَا يَنْقُصُ عَنْ قَدْرِكُمْ - چیزی که از ارزشتان بکاهد، بر زبان جاری نکنید » (جلاء العیون، ج ۲ ص ۲۰۵)

امام حسین (ع) درباره صفات نیکویی انسانی نصایح فراوانی دارد از جمله: وقتی از حضرت درباره فضائل و نقائص انسانی سؤال می شود، در پاسخ می فرماید: « قِيلَ: مَا الْفُضْلُ؟ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مُلْكُ اللِّسَانِ، وَ بَذْلُ الْأَحْسَانِ، قِيلَ: فَمَا النِّقْصُ؟ قَالَ: التَّكَلُّفُ لِمَا لَا يُعْنِيكَ - کنترل و در اختیار داشتن زبان و سخاوت داشتن، سؤال شد نقص انسان در چیست؟ فرمود: خود را و داشتن بر آنچه که مفید و سودمند نباشد » (مستدرک الوسائل: ج ۹، ص ۲۴)

همچنین امام حسین (ع) فرمود: « خَمْسٌ مَنْ لَمْ تَكُنْ فِيهِ لَمْ يَكُنْ فِيهِ كَثِيرٌ مُسْتَمْتِعٍ: الْعَقْلُ، وَ الدِّينُ وَ الْأَدَبُ، وَ الْحَيَاءُ وَ حُسْنُ الْخُلُقِ - پنج چیز است که در هرکسی نباشد، خیر زیادی در او نیست: عقل، دین، ادب، حیا و خوش خویی » (حیة الامام الحسين (ع)، ج ۱ ص ۱۸۱)

و از حضرت سؤال شد: با شخصیت ترین افراد چه کسی است؟ در جواب فرمود: « آن کسی است که اهمیت ندهد که دنیا در دست چه کسی می باشد. - مَنْ أَعْظَمَ النَّاسِ قَدْرًا؟ قَالَ: مَنْ لَمْ يُبَالِ الدُّنْيَا فِي يَدَيْ مَنْ كَانَتْ ». (مجموعه ورام: ص ۳۴۸، س ۱۱). و در بازداشتن از منکر فرمود: « لَا يَنْبَغِي لِنَفْسٍ مُؤْمِنَةٍ تَرَى مَنْ يَعْصِي اللَّهَ فَلَا تُتَكَبَّرُ عَلَيْهِ - سزاوار نیست که مؤمن، گناهکاری را ببیند و او را از گناه باز ندارد » (کنز العمال، ج ۳ ص ۸۵ ح ۵۶۱۴)

کند مرد را نفس اماره خوار اگر هوشمندی عزیزش مدار
و گر هر چه باشد مرادش خوری ز دوران بسی نامرادی بری
« **و من نفسه في تعارف** - با این مقایسه، اندازه و قدر خود را می شناسد و ارزیابی درستی از خود دارد. »: امام حسین (ع) در سخنان دربار خود به نکات دقیقی از شناخت نفس اشاره فرموده است: « إِنَّ الْغَنَى وَ الْغِنَى خَرَجًا يَجُولَانِ، فَلَقِيَ التَّوَكُّلَ فَاسْتَوْطَنَا - عزت و بی نیازی هر دو شتاب زده به دنبال پناهگاهی می دویند، چون به توکل برخورد کردند، آرامش پیدا نموده و آن را پناهگاه خود قرار دادند » (مستدرک الوسائل: ج ۱۱، ص ۲۱۸، ح ۱۵)

و درباره به علت هلاک رسیدن انسان می فرماید: « أَهْلَكَ النَّاسَ إِثْنَانِ: خَوْفُ الْفَقْرِ، وَ طَلَبُ الْفَخْرِ - دو چیز مردم را هلاک و بیچاره گردانده است: یکی ترس از این که مبادا در آینده فقیر و نیازمند دیگران گردند. و دیگری فخر کردن (در مسائل مختلف) و مباهات بر دیگران است. » (بحار الانوار: ج ۷۵، ص ۵۴، ح ۹۶)

تا تو خود را باز شناسی نخست در طریق معرفت نایی درست

همچو نابینا مبر هر سوی دست
« **و من فطنته فی یقین** - و از هوش خود به مقام یقین می رسد (با درایت و هوشمندی به حقانیت سخن خدا یقین می کند): »

مطالب بسیاری است که اهل ایمان با تحصیل یقین به آنها به مراتب بلند قرب الهی صعود می کند از جمله آن که امام حسین (ع) می فرماید: « **إِعْمَلْ عَمَلٌ رَجُلٌ يَعْلَمُ أَنَّهُ مَأْخُودٌ بِالْأَجْرَامِ، مُجْزَى بِالْأَحْسَانِ** - کارها و امور خود را همانند کسی تنظیم کن و انجام ده که می داند و مطمئن است که در صورت خلاف تحت تعقیب قرار می گیرد و مجازات خواهد شد. و در صورتی که کارهایش صحیح باشد پاداش خواهد گرفت » (بحار الأنوار: ج ۲، ص ۱۳۰، ح ۱۵)

و نیز درباره یقین به مرگ فرمود: « **يَا ابْنَ آدَمَ! أَذْكَرُ مَصْرَعَكَ وَ مَضْجَعَكَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ، تَشْهَدُ جَوَارِحُكَ عَلَيْكَ يَوْمَ تَزِلُّ فِيهِ الْأَقْدَامُ** - ای فرزند آدم، به یاد آور لحظات مرگ و خواب گاه خود را در قبر، همچنین به یاد آور که در پیشگاه خداوند قرار خواهی گرفت و اعضاء و جوارحت بر علیه تو شهادت خواهند داد، در آن روزی که قدم ها لرزان و لغزان می باشد » (نهج الشهادة: ص ۵۹)
با تعبیر دیگر می فرماید: « **إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الدُّنْيَا لِلْبَلَاءِ، وَ خَلَقَ أَهْلَهَا لِلْفَنَاءِ** - به درستی که خداوند متعال دنیا و اموال آن را برای آزمایش افراد آفریده است. و همچنین موجودات دنیا را جهت فناء - و انتقال از این دنیا به جهانی دیگر، آفریده است » (نهج الشهادة: ص ۱۹۶)

از امور دیگری که باید انسان به آن یقین کند به تعبیر ابی عبدالله (علیه السلام) این است که: « **لَا يَأْمَنُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا مَنْ قَدْ خَافَ اللَّهَ فِي الدُّنْيَا** - کسی در روز قیامت از شداوند و احوال آن در امان نمی باشد، مگر آن که در دنیا از خداوند متعال ترس داشته باشد - و اهل گناه و معصیت نگرند » (بحار الأنوار: ج ۴۴، ص ۱۹۲، ح ۵)

برای رسیدن به چنین یقینی حضرت علیه السلام مکرر دعوت به تفکر و عبرت گیری می نمودند: « **يَا ابْنَ آدَمَ! أَذْكَرُ مَصَارِعَ آبَائِكَ وَ أُنْبَائِكَ، كَيْفَ كَانُوا، وَ حَيْثُ حَلُّوا، وَ كَأَنَّكَ عَنْ قَلِيلٍ قَدْ حَلَلْتَ مَحَلَّهُمْ** - ای فرزند آدم، به یاد آور آن لحظاتی را که پدران و فرزندان - و دوستان - تو چگونه در چنگال مرگ قرار گرفتند، آن ها در چه وضعیتی و موقعیتی بودند و سرانجام به کجا منتهی شدند و کجا رفتند. و ببیندیش که تو نیز همانند آن ها به ایشان خواهی پیوست - پس مواظب اعمال و رفتار خود باش » (نهج الشهادة: ص ۶۰)

یا اینکه می فرماید: « **يَا ابْنَ آدَمَ، إِنَّمَا أَنْتَ أَيَّامٌ، كُلَّمَا مَضَى يَوْمٌ ذَهَبَ بَعْضُكَ** - ای فرزند آدم، بدرستی که تو مجموعه ای از زمان ها و روزگار هستی، هر آنچه از آن بگذرد، زمانی از تو فانی و سپری گشته است - بنابراین لحظات عمرت را غنیمت شمار که جبران ناپذیر است » (نهج الشهادة: ص ۳۴۶)

گاهی حضرت مردم را به تفکر درباره سنن و قوانین حاکم بر جهان و زندگی انسان دعوت می کند؛ « **مَنْ حَاوَلَ أَمْرًا بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ كَانَ أَفْوَتْ لِمَا يَرْجُو وَ أَسْرَعَ لِمَجِيئِهِ مَا يَحْذَرُ** - هرکس از روی نافرمانی و معصیت خداوند، کاری را انجام دهد، آنچه را آرزو دارد سریع تر از دست می دهد و به آنچه هراسناک و بیمناک می باشد مبتلا می گردد. » (اصول کافی: ج ۲، ص ۳۷۳، ح ۳)

حضرت درباره سنت حاکم درباره پدر و مادر معنوی و رعایت حق آنها چنین توضیح می دهد: « **مَنْ عَرَفَ حَقَّ أَبَوَيْهِ الْأَفْضَلَيْنِ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ، وَ أَطَاعَهُمَا، قِيلَ لَهُ: تَبَحَّحَ فِي أَيِّ الْجَنَانِ شَيْئٍ** - هر شخصی که حق والدینش محمد صلی الله علیه و آله و سلم، و علی علیه السلام را که با شرافت و با فضیلت ترین انسان ها هستند، بشناسد و - در تمام امور زندگی - از ایشان تبعیت و اطاعت کند؛ در قیامت به او خطاب می شود: هر قسمتی از بهشت را که خواستار باشی، می توانی انتخاب کنی و در آن وارد شوی. » (نهج الشهادة: ص ۲۹۳)

«کسی که گرفتاری و اندوه مؤمنی را برطرف کند و او را آسوده کند، خداوند گرفتاری و اندوه دنیا و آخرت را از او رفع می کند. - مَنْ نَفَسَ كُرْبَةً مُؤْمِنٌ فَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛ » (بحار الانوار، ج ۷۸، ص ۱۲۲)

آنچه گفتم هست از عین الیقین
راست گوی و راست دان و راست بین
نی با استدلال و تقلید است این
راستی کن کج مرو در راه دین
در خلاف نفس جان را راحتست
خلق نیکو بهترین طاعت است
« و من قدسه علی تمکین - و به پاکی خود استوار است (در نتیجه پاکی و سلامت خود را همواره پاس می دارد): »

اباعبدالله (علیه السلام) انتهای این حلقه به هم پیوسته را رسیدن به قدس و طهارت و استواری در آن معرفی می کند؛ همانطور که خداوند درباره اهل بیت پیامبر (علیهم السلام) فرمود: « إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا - خداوند اراده فرموده است که هرگونه رجس و پلیدی را از شما اهل بیت برطرف کند و شما را پاک و مطهر گرداند. » (احزاب/۳۳)
از این رو خطاب به مردم می فرماید: « أَيُّهَا النَّاسُ نَافِسُوا فِي الْمَكَارِمِ وَ سَارِعُوا فِي الْمَغَانِمِ وَلَا تَحْتَسِبُوا بِمَعْرُوفٍ لَمْ تَجْعَلُوا - ای مردم در خوبی ها با یکدیگر رقابت کنید و در بهره گرفتن از فرصت ها شتاب نمایید و کار نیکی را که در انجامش شتاب نکرده اید، به حساب نیاورید. » (بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۱۲۱)

و نیز می فرماید: « لَا تَشْتَغَلُوا بِالدُّنْيَا، فَإِنَّ الْقَبْرَ بَيْتُ الْعَمَلِ، فَأَعْمَلُوا وَ لَا تَغُفُّوا - ای بندگان خدا، خود را مشغول و سرگرم دنیا - و تجمّلات آن - قرار ندهید که همانا قبر، خانه ای است که تنها عمل صالح در آن مفید و نجات بخش می باشد، پس مواظب باشید که غفلت نکنید » (نهج الشّهادة: ص ۴۷)
در نقلی آمده است که امام سجاد (ع) فرمودند: « هنگامی که روز عاشورا کار بر امام حسین (ع) تنگ و سخت شد، یاران آن حضرت به وی نظر کردند و دیدند روحیه آن بزرگوار بر خلاف آنان، قوی است؛ زیرا هر چه کار مشکل تر می شد، رنگ یاران دگرگون و اعضایشان لرزان و قلب های آنان بیشتر ترسان می گردید؛ ولی رنگ حضرت امام حسین و یاران خصوصی آن بزرگ مرد بر خلاف دیگران درخشنده تر می شد. اعضای آنان آرام تر می گردید و قلب هایشان تسکین بیشتری می یافت. بعضی از آنان به یک دیگر می گفتند: حسین را بنگرید که اصلاً پاکی از مرگ ندارد. آن جوانمرد بی نظیر در جوابشان فرمود: « صَبْرًا بَنَى الْكَرَامَ فَمَا الْمَوْتُ إِلَّا قَنْطَرَةٌ تُعْبَرُ بِكُمْ عَنِ الْبُؤْسِ وَالضَّرَاءِ إِلَى الْجَنَانِ الْوَاسِعَةِ وَ ... - ای بزرگواران! صبور باشید! زیرا مرگ نظیر یک پلی است که شما را از این رنج و سختی های دنیوی عبور می دهد و داخل بهشت وسیع و نعمت های همیشگی می نماید. کدام یک از شما میاید که دوست نداشته باشید از زندان به یک قصر عالی منتقل شوید! ولی مرگ برای دشمنان شما نظیر این است که از یک قصر عالی به یک زندان و عذابی منتقل گردد. پدرم از زبان مبارک رسول خدا برایم نقل کرد که فرمود: دنیا زندان مؤمن و بهشت کافر است. مرگ برای مؤمنین یک پل می باشد که ایشان به وسیله آن وارد بهشت خود می شوند و برای کفار یک پل می باشد که به واسطه آن داخل جهنم خود می گردند. من دروغ نمی گویم و دروغ هم برایم گفته نشده است. » (بحار الانوار، ج ۴۴، ص ۲۹۷)

موانع چون در این عالم چهارست
نخستین پاکی از احداث و انجاس
سیم پاکی ز اخلاق ذمیمه است
چهارم پاکی سر است از غیر
هر آن کو کرد حاصل این طهارت
السلام علیکم یا اهل بیت النبوة
طهارت کردن از وی هم چهارست
دوم از معصیت و ز شر و سواس
که با وی آدمی همچون بهیمه است
که اینجا منتهی می گرددش سیر
شود بی شک سزاوار مناجات